

SUDOKU

Hugo Lambrechts-Augustijns

In het Japans schrijf je sudoku zo: 数独, wat een afkorting is van: 数字は独身に限る, uit te spreken als: *Sūji wa dokushin ni kagiru*. In het Nederlands betekent dit 'isoleer de getallen'. De puzzel bestaat uit negen bij negen vakjes die gegroepeerd zijn als negen blokken van drie bij drie vakjes. In elke horizontale rij en verticale kolom en in elk van de negen blokjes mogen de cijfers 1 tot en met 9 slechts één keer voorkomen. Een sudoku is een bijzonder geval van een Latijns vierkant. De naam 'Latijns vierkant' komt van Leonhard Euler die Latijnse symbolen gebruikte in zijn vierkanten. Zulk vierkant van de orde n is een vierkant van n rijen en n kolommen, gevuld met n verschillende symbolen waarvan elk precies één keer per rij en kolom voorkomt.

Een sudoku hoeft niet per se cijfers te bevatten. De puzzel met letters wordt dan een 'wordoku' genoemd, waarbij de gevraagde oplossing soms een bestaand woord van negen verschillende letters vormt. Enig begrip van cijfers of letters is niet altijd noodzakelijk, want een sudoko kan ook met negen pictogrammen of negen kleuren gemaakt worden.

Howard Garns, een gepensioneerde architect en freelance puzzelmaker, ontwierp de puzzel en publiceerde deze in 1979 onder de naam *Number Place*. In 1984 introduceerde Nikoli de puzzel in Japan en gaf hem de naam sudoku. Vanaf 1986 genoot sudoku een grote populariteit in Japan.

Wayne Gould, een Nieuw-Zeelandse gepensioneerde, zag in 1997 een sudoku en ontwierp een computerprogramma om sudoku's op te stellen. Hij werkte er zes jaar aan en verkocht dit aan The Times, die op 12 november 2004 begon met het publiceren van de puzzels. In de zomer van 2005 werd de puzzel geïntroduceerd in België en Nederland. Hij kende al snel een grote populariteit en veel kranten publiceren dagelijks een sudoku.